

STATUTUL JURIDIC AL PERSOANELOR LIBERATE DIN LOCURILE DE DETENȚIE ÎN CONTEXTUL RESOCIALIZĂRII LOR

Oleg RUSU,
doctorand

Recenzent: **Victor MORARU,**
doctor în drept, conferențiar universitar (USM)

RÉSUMÉ

L'action des incapacités qui constitue le contenu de la punition pénale cesse avec la libération de la personne condamnée. Ainsi le citoyen qui a expié une punition privée de liberté serejouit des mêmes droits et il a les mêmes obligations que les autres citoyens. En mêmes temps, d'après la législation pénale on le considère le titulaire de certains antécédents pénaux dont les conséquences juridiques il ne peut pas ignorer. Dans cet article est analysé le statut juridique spécial de cette catégorie des citoyens, le contenu duquel est déterminé par les conséquences juridiques produites par l'exécution d'une punition pénale concrète et l'existence des antécédents pénaux.

În general, prin statut juridic al cetățeanului se înțelege totalitatea drepturilor și obligațiilor sale reglementate de normele de drept în mediul său de existență. În statutul juridic al cetățeanului sunt cuprinse și garanțiile statului privind acordarea posibilității de a beneficia de drepturile prevăzute de legislație și garanțiile respectării de către cetățean a obligațiilor ce îi revin. Una dintre aceste garanții este sancționarea cetățenilor care nu respectă întocmai prevederile legii.¹

Statutul juridic al cetățeanului poate fi divizat în următoarele tipuri:

a) *Statutul juridic internațional al persoanei și cetățeanului.* O totalitate de drepturi, consacrate în actele internaționale, de care poate beneficia cetățeanul aflându-se pe teritoriul oricărui stat, precum și obligațiile pe care el trebuie să le îndeplinească;

b) *Statutul juridic general al cetățeanului Republicii Moldova.* O totalitate de drepturi de care beneficiază orice cetățean al Republicii Moldova, precum și obligațiile pe care trebuie să le onoreze în limitele țării sale. Statutul juridic al cetățeanului Republicii Moldova este prevăzut în Titlul II al Constituției Republicii Moldova, precum și în ramurile respective ale dreptului;

c) *Statutul juridic special al cetățeanului Republicii Moldova.* O totalitate de drepturi și obligații ale cetățeanului care determină statutul său juridic într-un domeniu concret de activitate (spre ex., în domeniul militar).²

La categoria cetățenilor care posedă statut special pot fi atribuite și persoanele care au ispășit o pedeapsă penală și sunt titulari ai unor antecedente penale.

Astfel, prin statut juridic al persoanelor liberate din detenție înțelegem totalitatea drepturilor și obligațiilor care rezultă din statutul juridic general al cetățenilor statului, sunt prevăzute în actele normative ale diferitelor ramuri de drept și depind de tipul pedepsei ispășite, precum și de comportamentul lor pe perioada existenței antecedentelor penale.

Problemele ce țin de statutul juridic al condamnaților și al foștilor condamnați au fost și rămân actuale până în prezent. Acest fapt este pe deplin explicabil, deoarece viața societății are tangențe directe cu eficacitatea funcționării sistemului penitenciar.

S-ar părea că persoana care s-a liberat din detenție după ispășirea pedepsei „s-a achitat” cu societatea pentru infracțiunea săvârșită și ultima nu mai trebuie să se amestece în viața sa.

Într-adevăr, cetățeanul care a ispășit o pedeapsă privativă de libertate se bucură de aceleași drepturi și îi revin aceleași obligații ca și celorlalți cetățeni. Totodată, în corespundere cu legislația penală (art. 110 C. pen. RM) el se consideră titular al unor antecedente penale ale căror consecințe de drept el nu le poate nicidecum ignora.

În art. 29 al Declarației Universale a Drepturilor Omului se stipulează că „în realizarea drepturilor și libertăților sale, fiecare om trebuie să fie supus doar acelor limitări care sunt determinate strict prin lege și exclusiv în scopul asigurării recunoașterii și respectării drepturilor și libertăților altor persoane, satisfacerii cerințelor morale, a normelor de comportare și a bunăstării generale într-o societate democratică”.³

Reieșind din principiul constituțional al egalității tuturor în fața legii și al autorităților publice,⁴ fiecare cetățean al Republicii Moldova dispune de același volum de drepturi, libertăți și îndatoriri fundamentale. Totodată, art. 54 alin. (2) al Constituției prevede posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi sau a unor libertăți în cazurile prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicând divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. Capitolul XVI din Codul de executare al Republicii Moldova, stabilind statutul juridic al condamnaților, prevede îngrădirea drepturilor lor în limitele și în condițiile prevăzute de Codul de procedură penală și Codul de executare, precum și de alte legi ale Republicii Moldova. Însă, în privința persoanelor care au ispășit pedeapsa penală Codul de executare nu este într-atât de consecvent, deoarece nu conține nici o prevedere cu referire la statutul juridic al acestora.

În literatura juridică problema dată este tratată de pe diferite poziții, însă majoritatea autorilor menționează prezența unor particularități în statutul juridic al persoanelor care au ispășit o pedeapsă penală comparativ cu cetățenii care respectă legile. În opinia noastră, stabilirea unui statut special pentru persoanele date este necesară din mai multe considerente. În primul rând, societatea nu poate și nici nu trebuie să ignoreze faptul că individul, săvârșind o infracțiune, se contrapune intereselor ei. În al doilea rând, este necesar de a proteja societatea de persoane care se caracterizează negativ și, în al treilea rând, de a le asigura anumite condiții și a le acorda ajutor suplimentar pentru a se integra reușit în viața socială. Considerăm că esența statutului juridic deosebit al foștilor condamnați constă în prezența (spre deosebire de cetățenii care respectă legile, precum și de condamnați) a unor drepturi și obligații suplimentare, precum și a unor restricții, prevăzute de diferite acte normative.

Drepturile suplimentare, de care pot beneficia persoanele care și-au ispășit pedeapsa, sunt prevăzute de art. 302, 303 din Codul de executare. Conform principiilor teoriei generale a dreptului, drepturile subiective ale unor subiecți corespund unor obligații ale altor subiecți. Astfel de drepturi, cum ar fi asigurarea cu bilet și cu îmbrăcăminte din contul statului (în cazul în care condamnatul nu dispune de bani), sunt prevăzute

în Codul de executare ca obligații ale administrației instituțiilor care execută pedepsele penale.

Pe lângă drepturi suplimentare, liberarea din locurile de detenție implică și anumite restricții ale drepturilor și impunerea unor obligații suplimentare. Conform principiului umanismului, aceste restricții nu pot și nici nu trebuie să fie aplicate față de persoana care a ispășit o pedeapsă penală pe tot parcursul vieții sale, dar sunt în vigoare doar pe o anumită perioadă până când se sting antecedentele penale.

În literatura de specialitate problema statutului juridic al foștilor condamnați este abordată, în cele mai dese cazuri, prin intermediul instituției antecedentelor penale. Conform art. 110 C. pen. RM, antecedentele penale reprezintă o stare juridică a persoanei ce apare din momentul rămânerii definitive a sentinței de condamnare, generând consecințe de drept nefavorabile pentru condamnat până la momentul stingerii antecedentelor penale sau reabilitării.⁵

Consecințele nefavorabile pentru condamnat apar din momentul intrării în vigoare a sentinței de condamnare și încetează după stingerea antecedentelor penale (art. 111 C. pen. RM) sau după reabilitarea judecătorească (art. 112 C. pen. RM).

Toate restricțiile juridice generate de antecedentele penale pot fi divizate în câteva tipuri. Drept criterii de divizare servesc conținutul acestor restricții și orientarea lor socială. Astfel, pot fi evidențiate următoarele categorii de restricții: a) cu caracter penitenciar; b) cu caracter civil; c) cu caracter juridico-penal.

Restricțiile cu caracter penitenciar fac parte din statutul juridic al condamnatului.⁶ Fiind valabile în perioada ispășirii pedepsei de către condamnat, ele sunt parte componentă a etapei penitenciare a resocializării condamnaților.

Prezența antecedentelor penale poate servi drept temei pentru decăderea unor drepturi civile ale persoanei care a executat o pedeapsă penală comparativ cu cetățenii care nu au încălcat legile. Aceste decăderi în drepturi sunt prevăzute în mai multe legi și pot fi subdivizate în următoarele categorii: a) care sunt valabile pe perioada existenței antecedentelor penale; b) care sunt valabile pe o perioadă nedeterminată.

Din prima categorie fac parte, spre exemplu, art. 26 alin. (2) lit. c) al Legii cu privire la arme din 18.05.1994⁷, conform căruia nu se eliberează autorizații de achiziționare a armelor către persoane ale căror antecedente nu au fost stinse în modul stabilit. Articolul 25 alin. (3) lit. a) al Legii cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei din 18.07.2002⁸ prevede că contractul de îndeplinire a serviciului militar nu poate fi încheiat cu cetățenii care au antecedente

penale nestinse sau care nu au fost reabilitați în modul stabilit de lege. Iar art. 32 lit. e) al aceleiași legi prevede că este scutit de serviciul militar în termen cetățeanul care are antecedente penale nestinse sau nu a fost reabilitat în modul stabilit de lege. De asemenea, art. 11 alin. (1) lit. b) al Legii serviciului public din 04.05.1995⁹ stipulează că nu poate ocupa o funcție publică persoana care are antecedente penale rezultate din infracțiuni intenționate ce nu au fost ridicate sau stinse în modul stabilit de lege. Conform art. 19 alin. (1) al Legii cu privire la Procuratură din 14.03.2003,¹⁰ una din condițiile pentru numirea în funcție de procuror este ca persoana să nu aibă cazier judiciar. Din conținutul art. 8 alin. (4) lit. b) al Legii cu privire la avocatură din 19.07.2002¹¹ la fel reiese că persoana care a depus cerere de eliberare a licenței pentru exercitarea profesiei de avocat nu se consideră persoană cu reputație ireproșabilă și cererea ei nu se admite în cazul în care nu au fost stinse antecedentele penale pentru comiterea cu intenție a unor infracțiuni ușoare și mai puțin grave. Iar Regulamentul cu privire la serviciul în organele afacerilor interne din 08.07.1991¹² la pct. 3 prevede că „nu pot fi angajate la serviciu în organele afacerilor interne persoanele care au antecedente penale.

La grupa a doua de decăderi în drepturi condiționate de faptul condamnării persoanei în trecut de asemenea pot fi aduse unele exemple. Astfel, art. 8 alin. (4) lit. a) al Legii cu privire la avocatură prevede că persoana care a depus cerere de eliberare a licenței pentru exercitarea profesiei de avocat nu se consideră persoană cu reputație ireproșabilă și cererea ei nu se admite în cazul în care a fost condamnată anterior pentru infracțiuni grave, deosebit de grave, excepțional de grave săvârșite cu intenție, chiar dacă au fost stinse antecedentele penale.

De asemenea, conform legislației civile,¹³ suportă decăderi în dreptul la succesiune persoanele care au comis intenționat o infracțiune împotriva ultimei voințe a celui ce a lăsat moștenirea și a contribuit astfel la chemarea sa la succesiune ori a persoanelor apropiate sau la majorarea cotelor succesoriale ale tuturor acestora. Așa infracțiune poate fi, spre exemplu, omorul celui care a lăsat moștenirea sau a altor moștenitori către care trebuie să treacă moștenirea. Acțiunile trebuie să fie intenționate, însă scopul primirii moștenirii nu este obligator. Astfel, omorul persoanelor indicate din motive de răzbunare, gelozie etc. de asemenea exclude dreptul la succesiune.

Savanții care se ocupă cu studierea acestei probleme sunt de părere că este inoportun a aplica astfel de restricții față de persoanele care au ispășit pedeapsa răscumpărându-și astfel vina în fața societății. Însă,

după cum menționează Ș.H. Inogamov, se uită de a aminti publicului larg de ce ele se aplică. Astfel, de rând cu critica unor restricții cu adevărat inoportune se înaintează și cerința de a se aplica persoanelor liberate un tratament egal cu al celorlalți cetățeni, iar în unele cazuri chiar și unul privilegiat.¹⁴ În viziunea noastră, legislația în vigoare a Republicii Moldova prevede cele mai necesare restricții pentru persoanele care au ispășit pedeapsa penală și au antecedente penale, care sunt condiționate de interesele de securitate ale societății și statului.

Consecințele de drept cu caracter juridico-penal ale antecedentelor penale apar numai în cazurile comiterii de către persoana care are antecedente penale a unei noi infracțiuni. Față de aceste persoane legea penală impune cerințe mult mai severe, deoarece săvârșirea unor noi infracțiuni denotă că pedeapsa executată anterior nu și-a atins scopul, condamnatul nefiind reeducat. Anume din această cauză antecedentele penale servesc deseori ca circumstanțe ce urmează a fi luate în considerație la individualizarea răspunderii și pedepsei penale.¹⁵ Astfel, antecedentele penale generează următoarele efecte negative:

- se iau în considerație la constatarea existenței pluralității de infracțiuni, și anume: a recidivei (art. 32 și art. 34 C. pen. RM). Conform art. 34 alin. (1) C. pen. RM, se consideră recidivă comiterea cu intenție a unei sau a mai multor infracțiuni de către o persoană cu antecedente penale pentru o infracțiune săvârșită cu intenție;

- pot servi drept circumstanțe agravante la stabilirea pedepselor de către instanța de judecată (art. 77 alin. (1) lit. a) C. pen. RM);

- au efecte juridice și în cazul aplicării pedepselor penale. Astfel, conform art. 82 alin. (2) C. pen. RM, mărirea pedepsei pentru recidivă nu poate fi mai mică de jumătate, pentru recidivă periculoasă ea este în mărime de cel puțin 2/3, iar pentru recidivă deosebit de periculoasă – de cel puțin 3/4 din maximumul celei mai aspre pedepse prevăzute de articolul corespunzător din Partea Specială a Codului penal;

- săvârșirea unei noi infracțiuni până la stingerea antecedentului penal exclude posibilitatea liberării condamnatului înainte de termen și a înlocuirii părții neexecutate din pedeapsă cu o altă pedeapsă mai blândă.

Atât consecințele de drept de importanță socială, cât și cele juridico-penale trebuie să sporească eficacitatea pedepsei penale aplicate, să consolideze rezultatele influenței de corijare a condamnatului, să favorizeze acomodarea lui la viața în societate și să preîntâmpine

săvârșirea de noi infracțiuni din partea persoanelor titulare de antecedente penale.¹⁶

Pe de altă parte, suportarea tuturor acestor restricții generate de existența antecedentelor penale constituie reale obstacole în procesul resocializării foștilor condamnați. De aceea, în toate legislațiile moderne au fost înscrise dispoziții care limitează în timp atare situații, așa încât, după un anumit interval de timp de la terminarea executării pedepsei, fostul condamnat să fie repus în drepturile sale. Persoana condamnată nu poate fi considerată ca având antecedent penal pe întreaga viață.

Astfel, art. 111 C. pen. RM reglementează condițiile de stingere a antecedentelor penale (reabilitarea de drept*) a persoanelor care au săvârșit infracțiuni și au fost liberate de răspunderea penală ori au executat pedepsele penale numite prin sentințele instanțelor de judecată.

În general, prin reabilitarea unui fost condamnat se înțelege reintegrarea socială completă a acestuia prin înlăturarea pentru viitor a tuturor incapacităților și interdicțiilor ce decurg dintr-o hotărâre a unui organ judiciar și prin repunerea fostului condamnat, în plan moral și social, în situația pe care o avea înainte de condamnare sau liberare de răspundere penală.¹⁷

Conform art. 111 alin. (1) C. pen. RM, se consideră ca neavând antecedente penale persoanele:

- a) liberate de pedeapsă penală;
- b) liberate, potrivit actului de amnistie, de răspundere penală;
- c) liberate, potrivit actului de amnistie sau grațiere, de executarea pedepsei pronunțate prin sentința de condamnare;
- d) condamnate cu suspendarea condiționată a executării pedepsei dacă, în termenul de probă, condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei nu a fost anulată;
- e) condamnate la o pedeapsă mai blândă decât închisoarea – după executarea pedepsei;
- g) condamnate la închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave – dacă au expirat 2 ani după executarea pedepsei;
- h) condamnate la închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni grave – dacă au expirat 6 ani după executarea pedepsei;
- i) condamnate la închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni deosebit de grave – dacă au expirat 8 ani după executarea pedepsei;

* În doctrina română stingerea antecedentelor penale este numită reabilitare de drept.

j) condamnate la închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni excepțional de grave – dacă au expirat 10 ani după executarea pedepsei.

Dacă condamnatul, în modul stabilit de lege, a fost liberat înainte de termen de executarea pedepsei sau partea neexecutată a pedepsei i-a fost înlocuită cu o pedeapsă mai blândă, termenul stingerii antecedentelor penale se calculează pornindu-se de la termenul real al pedepsei executate, din momentul liberării de executarea pedepsei principale și a celei complementare (art. 111 alin. (2) C. pen. RM).

Stingerea antecedentelor penale anulează toate incapacitățile și decăderile din drepturi legate de condamnarea persoanei (art. 11 alin. (3) C. pen. RM).

O altă cale de reabilitare a foștilor condamnați este reabilitarea judecătorească. Astfel, art. 112 alin. (1) C. pen. RM prevede că dacă persoana care a executat pedeapsa penală a dat dovadă de comportare ireproșabilă, la cererea sa, instanța de judecată poate anula antecedentele penale până la expirarea termenelor de stingere a acestora.

Spre deosebire de stingerea antecedentelor penale (reabilitarea de drept), reabilitarea judecătorească nu este obținută în mod automat, ci numai prin intervenția organelor judecătorești. Reabilitării judecătorești îi este caracteristic faptul că, pentru reabilitarea unui condamnat, nu este suficient să fie îndeplinite condițiile de reabilitare prevăzute de lege, ci este necesară constatarea judecătorească a îndeplinirii acestora și pronunțarea reabilitării lui prin hotărârea instanței de judecată.¹⁸

Procedura de reabilitare judecătorească poate fi pornită doar la cererea persoanei care execută pedeapsa și nu poate fi inițiată din oficiu sau la cererea altor persoane sau instituții. Drept condiții pentru primirea cererii de reabilitare judecătorească pot fi:

- a) condamnatul nu a comis o nouă infracțiune;
- b) a expirat cel puțin jumătate din termenul prevăzut la art. 111 alin. (1) și (2) C. pen. RM;
- c) condamnatul a avut o comportare ireproșabilă;
- d) condamnatul a achitat integral despăgubirile civile, la plata cărora a fost obligat prin hotărâre judecătorească, precum și cheltuielile de judecată;
- e) condamnatul își are asigurată existența prin muncă sau prin alte mijloace oneste, a atins vârsta de pensionare sau este incapabil de muncă (art. 112 alin. (1) C. pen. RM).

Reabilitarea anulează toate incapacitățile și decăderile din drepturi legate de antecedentele penale (art. 112 alin. (2) C. pen. RM). În caz de respingere a cererii de reabilitare, nu se poate face o nouă cerere decât după un an (art. 112 alin. (3) C. pen. RM).

Anularea reabilitării judecătorești se efectuează în cazul în care, după acordarea ei, s-a descoperit că cel reabilitat a mai avut o condamnare care, dacă ar fi fost cunoscută, conducea la respingerea cererii de reabilitare (art. 112 alin. (4) C. pen. RM).

Așadar, executarea de către cetățean a unei pedepse penale privative de libertate este un fapt juridic, care atrage după sine o modificare esențială a statutului său juridic. În privința persoanei liberate de la executarea pedepsei încetează acțiunea incapacităților, care constituie conținutul pedepsei penale. Însă, persoana care a executat pedeapsa capătă un statut juridic special, al cărui conținut este determinat de consecințele juridice, generate de executarea unei pedepse penale concrete și de existența antecedentelor penale.

În legislație lipsește un act normativ unic în care ar fi enumerate toate consecințele juridice legate de existența la cetățeanul care a executat o pedeapsă penală a antecedentelor penale, cu toate că unele din ele ating nu doar interesele lor, dar și ale membrilor de familie sau ale altor persoane apropiate.

În opinia noastră, esența statutului juridic special al persoanelor care au executat o pedeapsă penală, comparativ cu cetățenii care respectă legile, constă în prezența unui complex de drepturi și obligații suplimentare, precum și a unor restricții în drepturi, pe care le considerăm a fi întemeiate, acestea fiind o prelungire logică a politicii statului orientate spre asigurarea intereselor sale de securitate.

Note:

¹ *A se vedea: Уголовно-исполнительное право / Под ред. А.А. Толкаченко. - Санкт Петербург: Юридический центр Пресс, 2004 с. 114.*

² *A se vedea: S. Carp, C. Osadci, O. Rusu. Drept execuțional penal. - Chișinău, 2007, p. 57.*

³ Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală a ONU prin Rezoluția 217 (III) din 10.12.1948, art. 29.

⁴ Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994, art. 16 alin. (2) // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 1.

⁵ Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985-XV din 18.04.2002, în vigoare de la 12.06.2003, art. 110 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 128-129/1012.

⁶ *A se vedea: O. Rusu. Statutul juridic al condamnaților în contextul noii legislații execuționale-penale a Republicii Moldova // Probleme actuale de prevenire și combatere a criminalității. Anuar științific, ed. a VI-a, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI RM. - Chișinău, 2006, p. 227.*

⁷ Legea cu privire la arme, nr. 110-XIII din 18.05.1994, art. 26 alin. (2) lit. c) // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 4/43.

⁸ Legea cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei, nr. 1245-XV din 18.07.2002, art. 32 lit. e) // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 137-138/1054.

⁹ Legea serviciului public, nr. 443-XIII din 04.05.1995, art. 11 alin. (1) lit. b) // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 61/681.

¹⁰ Legea cu privire la Procuratură, nr. 118-XV din 14.03.2003, art. 19 alin. (1) lit. d) // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 73-75/328.

¹¹ Legea cu privire la avocatură, nr. 1260-XVI din 22.07.2005, art. 8 alin. (4) lit. b) // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 126-127/1001.

¹² Regulamentul cu privire la serviciul în organele afacerilor interne, pct. 3, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 334 din 08.07.1991.

¹³ Codul civil al Republicii Moldova, nr. 1107-XV din 06.05.2002, art. 1434-1439 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82.

¹⁴ *A se vedea: Ш.Х. Иногамов. Наказание отбыто. Как жить дальше? Практическое пособие. - Москва: Юридическая литература, 1990, p. 12.*

¹⁵ *A se vedea: S. Botnaru, A. Șavga, V. Grosu, M. Grama. Drept penal. Partea Generală. Vol. I. - Chișinău: Cartier, 2005, p. 573.*

¹⁶ *A se vedea: A. Boradac ș.a. Manual de drept penal. Partea Generală. - Chișinău, 2005, p. 487-488.*

¹⁷ *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu / Sub redacția lui A. Barbăneagră. - Chișinău: ARC, 2003, p. 259.*

¹⁸ *A se vedea: C. Bulai. Manual de drept penal. Partea Generală. - București: ALL, 1997, p. 628.*